

Posudek bakalářské práce Ondřeje Trnky: **Osudy majetku schwarzenberské primogenitury v letech 1938 až 1950. Lex Schwarzenberg, Praha 2009.**

Úlohu a osudy aristokracie v moderních českých dějinách naše dějepisectví ignorovalo v podstatě od 19. století, nejprve z důvodů nacionálních a potom ideologicko – politických. Šlechta se neztotožnila s národním hnutím, byla společenskou skupinou historicky překonanou – podobné názory byly běžné již v 19. století a výsledkem byla první pozemková reforma. Únor 1948 pak na tento trend navázal mnohem radikálnější a brutálnější formou.

Po roce 1989 se šlechta vrátila na stránky historických publikací i do konferenčních sálů, převážně se ale naši historikové obraceli k době před rokem 1918, o osudy šlechtického majetku ve 20. století se zatím bohužel zajímají spíše soudy řešící složité restituční spory. „Jádrem pudla“ přitom ponejvíce bývá otázka postojů příslušníků jednotlivých rodů v letech okupace.

Mezi šlechtou v českých zemích zaujímal Schwarzenbergové zvláštní postavení. Převážně na jihu Čech vybudovali prosperující a ekonomicky soběstačný komplex, významnou roli sehráli v dějinách politických, vojenských i kulturních. Jestliže v případě některých rodů je otázka jejich národních postojů v době Protektorátu sporná, schwarzenberský postoj byl jednoznačný. Rozsáhlý majetek utrpěl již mnichovskou dohodou, když se jeho část ocitla v Říši; v Protektorátu pak byla na schwarzenberské statky uvalena nucená správa. Karel VI. (orlická sekundogenitura) se osobně zapojil do odboje, kníže Adolf během války aktivně vystupoval v zahraničí (viz vyjádření Jana Masaryka publikované na s. 55). Znění zákona o konfiskaci majetku Němců, zrádců a kolaborantů se tedy na tento případ zjevně nemohlo vztahovat; přesto ale ani jejich majetek neunikl po roce 1945 znárodnovací mánii.

Ondřej Trnka podrobně rozebral argumenty vedoucí k tomu, že k schwarzenberským zásluhám nebylo vůbec přihlédnuto a parlament přijal tzv. Lex Schwarzenberg, na jehož základě byl celek schwarzenberských panství znárodněn a rozparcelován. Z jeho analýzy je jasné, že ve věci dominovalo politické stanovisko – viz odmítnutí návrhu Adolfa Schwarzenberga na zřízení Schwarzenberské nadace, kterou hodlal věnovat československému státu. Na jeho stanovisko nebyl vůbec brán zřetel a majetek byl rozdělen bez ohledu na ekonomickou nesmyslnost tohoto kroku. Kapitulu samu pro sebe tvoří „argumenty“ zaznívající v parlamentní rozpravě i její účastníci - pro většinu byla rozhodujícím důvodem prostá skutečnost, že se jedná o významného aristokrata.

Na základě právního i historického rozboru tak Ondřej Trnka dospívá k jednoznačnému závěru: Lex Schwarzenberg odporoval principům právního státu a vrhá povážlivé stíny na charakter Československa po roce 1945.

Autor prostudoval úctyhodné množství literatury, pracoval s archivními prameny a svůj výklad právní i historický dokázal skloubit do logického celku. Požadavky kladené na bakalářskou práci podle mého soudu nejen naplnil, ale i překročil. Navrhuji proto hodnotit práci stupněm **v ý b o r n ě**.

Praha 6. 6. 2009

